

Péče řádného hospodáře při odvracení hrozícího úpadku

Součástí péče řádného hospodáře je povinnost aktivně odvracet úpadek společnosti. Členové statutárního orgánu, kteří jsou současně společníky, mohou tuto svou povinnost porušit například tím, že prosadí své odvolání z funkce bezprostředně poté, co se společnost do hrozícího úpadku dostala. Projevem plnění této povinnosti může naopak být například předložení návrhu, aby byla do funkce člena statutárního orgánu zvolena osoba, jejímž úkolem by bylo hrozící úpadek odvracet.

Pokud se tak například společnost dostane v důsledku ukončení určitého závazku z smlouvy do stavu hrozícího úpadku, o kterém museli vědět, je povinností členů statutárního orgánu učinit v souladu s péčí řádného hospodáře za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Takovým jednáním mohly být například pokusy obnovit podnikatelskou činnost společnosti, zajištění „krizového manažera“, či alespoň snaha komunikovat s věřiteli společnosti ohledně možnosti odložení splatnosti jejich pohledávek nebo sjednání splátkového kalendáře.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2024, sp. zn. 27 Cdo 3019/2023

Komentář CIOd:

Předmětné rozhodnutí se vztahuje k výkladu § 68 zákona o obchodních korporacích v dnes již zrušené podobě. Závěry citovaného rozhodnutí jsou však i nadále relevantní, a to v podmínkách § 66 odst. 1 písm. b) ZOK (ve znění od 1. 1. 2021). Podle tohoto ustanovení platí, že přispěl-li člen statutárního orgánu obchodní korporace porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a byl-li na majetek této korporace prohlášen konkurs, může soud rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout plnění do majetkové podstaty až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace, přičemž se přihlédně zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinností k nedostatečné výši majetkové podstaty upadnuvší obchodní korporace.

Předcházející úprava obsažená v § 68 ZOK sice výslovně spojovala zákonnou sankci (ručení za dluhy obchodní korporace) s tím, že člen statutárního orgánu v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem odvrácení úpadku obchodní korporace vše potřebné a rozumně předpokladatelné. Nicméně pokud člen statutárního orgánu neodvrací úpadek, tak nepochybně přispívá k úpadku obchodní korporace porušením svých právních povinností.

Z uvedeného plyne, že pokud členové statutárního orgánu v souvislosti s hrozícím úpadkem odstoupí z funkce, aniž by učinili vše rozumně potřebné k odvracení úpadku obchodní korporace, nemusí jednat s péčí řádného hospodáře a mohou být postihováni podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK, tj. mohou být povinni plnit do majetkové podstaty (až do výše celkového rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku upadnuvší obchodní korporace).

Ručení členů představenstva akciové společnosti za dluhy společnosti

Při posuzování splnění předpokladů pro vznik zákonného ručení členů představenstva za dluhy akciové společnosti nelze zaměřovat škodu vzniklou společnosti, za niž člen představenstva odpovídá, se škodou vzniklou třetí osobě, za niž společnost odpovídá této třetí osobě.

Při zkoumání otázky, zda člen představenstva ručí za dluhy společnosti, je vždy nutné zkoumat, zda člen představenstva způsobil společnosti škodu porušením povinností při výkonu funkce, o jakou škodu se jednalo (v čem konkrétně spočívala) a jaká byla její výše. Od tohoto posouzení se odvíjí rozsah jeho případného zákonného ručení za dluhy společnosti vůči třetí osobě.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2023, sp. zn. 27 Cdo 1264/2023

Komentář CIOd:

Rozhodnutí navazuje na dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu v otázkách ručení člena voleného orgánu za dluhy právnické osoby, v případech, že se věřitel nemůže domoci plnění na právnické osobě. Důležitý je závěr, podle něhož je ručení vázáno na to, zda vznikla škoda právnické osobě porušením povinností člena orgánu a rozsah ručení je odvislý od výše škody, kterou člen voleného orgánu právnické osobě způsobil a neuhradil. Výše dluhu, který má právnická osoba vůči věřiteli, jenž se domáhá plnění na ručících členech voleného orgánu, je z hlediska ručení a jeho výše bezpředmětná. Rozhodnutí se sice vztahuje k ručení ještě podle dřívějšího obchodního zákoníku, avšak závěry zde uvedené se plně uplatní i na ručení členů volených orgánů podle § 159 odst. 3 občanského zákoníku, který s účinností od 1. 1. 2014 nahradil úpravu ručení členů představenstva upravenou v obchodním zákoníku.

Odepření odměny členovi voleného orgánu obchodní korporace

Zákon chrání obchodní korporaci před povinností poskytovat plnění osobě, jež výkonem své funkce zjevně přispěla k nepříznivému hospodářskému stavu (výsledku) obchodní korporace, a zabezpečuje, aby plnění poskytovaná členům volených orgánů za výkon funkce nebyla závislá toliko na jejich vůli a odpovídala přínosu, který (z pohledu společníků) pro společnost výkon funkce určitým členem orgánu má.

Aby obchodní korporaci vzniklo právo odepřít členovi orgánu poskytnutí odměny za výkon funkce, musí výkonem své funkce zjevně přispět k nepříznivému hospodářskému výsledku společnosti. Odměnu pak lze odepřít pouze v takovém rozsahu, v jakém výkonem své funkce v rozporu s péčí řádného hospodáře k nepříznivému hospodářskému výsledku společnosti přispěl. Neposkytnutí odměny členovi voleného orgánu je v takovém případě sankcí za porušení povinností vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře. K tomuto postihu je možné přistoupit jen v případech, kdy v příčinné souvislosti s jednáním člena voleného orgánu, kterým porušil péči řádného hospodáře, došlo k nepříznivému hospodářskému výsledku společnosti.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. 27 Cdo 287/2023

Komentář CIOd:

Uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu je důležité v tom, že vyjasňuje, za jakých podmínek je možné odepřít plnění členovi voleného orgánu obchodní korporace, pokud výkon jeho funkce přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku. Nejvyšší soud zde bohužel nerozvedl, co vše je možné za nepříznivý hospodářský výsledek považovat. To je v podnikatelské praxi mimořádně sporné. Důležitý je však závěr, že přispěním k nepříznivému hospodářskému výsledku se rozumí pouze situace, kdy je nepříznivý hospodářský výsledek důsledkem porušení povinností vykonávat funkce hospodáře. Jinak řečeno, mezi porušením péče řádného hospodáře a nepříznivým hospodářským výsledkem obchodní korporace musí být dána příčinná souvislost. Podstatný je i závěr, že nelze členům voleného orgánu kráti celé plnění, které člen voleného orgánu obdržel, ale jen v takovém rozsahu, v jakém člen voleného orgánu přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku. To však bude v praxi relativně složité spočítat.

Tento materiál nepředstavuje právní radu ani nabídku či závazek k jejímu poskytnutí.